

UJVIDÉKI HIRLAP.

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU LAP.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.
Előfizetés: egész évre 8 ft, félévre 4 ft, negyedévre 2 ft.
Egyes szám ára 10 kr.
Kapható Herger Ágoston könyvkereskedésében.

Felölős szerkesztő:
dr. Nemes Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Erzsébet tér 6-ik sz.
→ Kéziratok vissza nem küldetnek. ←
Hirdetések díjszabály szerint.

Közérkölcseinkről.

..... „Róma ledül s rabigába görnyed.“ Mondja a költő.

S e mondás nem túlesigázott költői képzelődés. Tiszta megezáfolhatlan igazság.

A százados tölgyet vihar ledönteni nem képes; az átvonuló fergeteg csak ágait pusztíthatja meg, de a megtépett galyak is ismét kizöldülnek.

De ha beléveszi magát a szu, az a picziny kis állat, bizon áldozata lesz őrlőmunkájának a tölgy, ha még oly hatalmas volt is, s porbadúl koronája, mely annyi századon át büszkén nézett, soha meghajolva, égnek.

Igen, mert az életerőt vette el tőle!

S így van ez a nemzettel, s így minden társadalommal is.

A népek természetébe, a történeti fejlődésbe, a szükségszerűség s a kényszer viszonyaiba mélyen beleverte gyökerét az együvé tartozás, az együttélés, s kinőtt belőle a társadalom hatalmas törzse.

Évszázadok vihara vonult át rajta, gyengébb ágait gyakran megtépázta, leszakgatta; de ez csak kertész munkája volt a teremtő természetnek, melytől csak megedződött csak még jobban megerősödött.

Bármi vihar vagy társadalmi forradalom sem dönthet meg egy társadalmat; nyílt erő, de még az erőszak sem képes valamely társadalmat szétforgácsolni, ha még oly gyenge és fiatal volna is ez.

De ha beléveszi magát a társadalom szuja: az erkölcstelenség, az erkölcsök semmibevevése, annak megvetése: szétmálik, elporlik az.

Az erkölcs az életgyökér, melyből a társadalom felnő, s ezt az életgyökert gondozni kell, óvni kell minden veszélytől s megtámadtatástól.

S az államhatalom törvény útján gondoskodik védelemről. Törvényekkel gondoskodik arról, hogy a közérkölciség megóvassék, fenntartassék; gondoskodik, hogy a közérkölciségbe ütköző cselekmények eltiltassanak, s a közérkölciség ellen vétők ellenében megtorló elégtételt ad a társadalomnak.

De maga a társadalom is védekezik és pedig szintén törvények útján. Persze társadalmi törvények útján.

A társadalmi nézetek, felfogások, a szokások megannyi törvényei a társadalomnak, amelyekből korlátot emel a közérkölcsök otromba megtámadói ellen, s ugyancsak e törvényekkel sujtja ítéletként a korlátok vakmerő áthágóit.

S a társadalom eme törvényei sokkal hatékonyabbak amazoknál.

Önálló s az államétól független jurisdictiot gyakorol, de a kegyelmezési jogot nem ismeri.

Az állami törvények a bűncselekményt sujtják, de a társadalom ítélete az elkövetőre nehezedik.

S ez amennyiben jogilag talán igazságtalan, annyiban a társadalom s annak nélkülözhetlen rendje szempontjából helyes még is.

A bűncselekmény ismétlődhetik, ha a tettes ugyanazon viszonyok között marad, de ha a tettes sujtatik, a társadalom ítélete őt oly helyzetbe juttatja, olyan viszonyok közé kényszeríti, amelyekben a bűncselekményt többé nem ismételteti.

S innét van annyi példája annak, hogy a büntető törvénykönyv annyi visszaeső bűnös felett tart ismételt s megannyiszor törvényt, ellenben kit a társadalom egyszer elítélt, az újból ugyanazon büntényt el nem követheti. Nem követheti el, mert letaszította őt azon talapról, amelyre a cselekmény elkövetésénél támaszkodhatott, s mert rásütötte a társadalom a kitorölhetlen Kain bélyegét, mely inti azután magát a társadalmat arra, hogy bizalmát vonja meg.

Mert nincs bűncselekmény, melynek sikeres elkövetése többé kevésbé a társadalom, vagy legalább egyesének bizalmát nem követelné.

De a társadalom nemesak ítélt, nemcsak büntet, hanem jutalmaz is.

S így keletkeznek a sólymári erénydíjak s más hasonló czélú, buzdító alapítványok s intézkedések.

S ez mind helyesen van így.

Helyesen, s nem is lehet másképp, mert az erkölcsök súlyedésével a társadalom s véle az egyének elzüllése jár.

S ha ez így van, s ha ez helyesen van, akkor az is rendjén van, hogy a társadalom maga ellenőrzi az államnak ez érdeken tett intézkedéseit, s a saját tulszigorával egyenliti ki azon gyengeséget, azon kevésbé törődést, melyét az állam végrehajtó közegei tanusítanak.

S ezt megkövetelheti, erre feljogosult a társadalom.

S halljuk Ujvidéken is a társadalom panaszló s követelő szavát.

Romlik az erkölcs nálunk s romlunk együtt véle mi is.

A kávéházakban nyílt hazardjáték folyik.

S nincs ki közbelépne. Nincs ki feltartsa az eddig jómódu iparos vagy kereskedő kezét, hogy saját pusztulása sirját meg ne ássa.

Az utcákon, mint szalonkák huznak végig a kendőzött arcú s kétes existenciájú alakok. S vadászuk is akad elég.

S nem akad kéz, mely a hitvesek könnyeit felszáritsa.

Kávéházakban folyik a tivornya egész éjjelen, s könnyelműen harácsolódik el a napi nehéz munka keresménye.

S a gyermekek, s a nő, az éheznek.

Hát igaz, hogy minden ember ura saját akarátának, de legkivált saját zsebének, s ahhoz még a rendőrségnek sincs beleszólása.

De az is igaz, hogy van törvényünk arra, hogy a szerencsejáték tiltott s tüdőzendő, van saját szabályrendeletünk arra, hogy a kávéházak, korcsmahelyiségek zárórát ismerjenek, hogy az éjjeli zenélés bizonyos időn tul betiltassék, s hogy kivált az idegen helyről hozánk szállingózó kétes és feslett erkölcsű szoknyások hazatolonczoltassanak.

Persze e törvényeket s rendeleteket végre is kellene hajtani, s ennek fogamatot szerezni a rendőrség dolga volna.

Társadalmunk eme kinövései s fatyuhajtásai még nem nagyon régiek, s hiszszük, reméljük, hogy nem is fognak sokáig megélni, ha .... hazajön a főkapitány.

Budenz József †.

— 1836—1892. —

Egymásután dőlt ki három hatalmas munkása a magyar nyelvészet tudományának.

Alighogy kikisérték Ballagit, már Hunfalvy Pálnak készítették ravatalát. S alig mult el egy pár hónap, már Budenz koporsója fölött tartottak gyászbeszédet a németvölgyi temetőben.

Mikor Budenz Hunfalvy temetése után ennek özvegyét meglátogatni sietett, azzal vigasztalta és részvétét úgy fejezte ki, hogy „a mi gyászunk“.

Ma Budenz özvegyének mondhatják e szo-

moru vigasztalást a magyar nyelvészek. Ők tudják és érzik legjobban a nagy veszteséget, mely halálával tudományosságunkat érte.

Budenz a télen influenzát kapott s ebből tüdőbaja származott, a melyet könnyen vett. Barátai figyelmeztetésével, a kik unszolták, hogy menjen szabadságra, egyáltalában nem törődött. Pontosan eljárt az egyetemre előadásokat tartani tanítványainak s üres óráiban is szakadatlanul dolgozott „Ugor alaktan“-án, a melyet mindenáron be akart fejezni. A múlt szombat a magyar tud. akadémia osztályülésére is ellátogatott, hogy a megüresedett tagsági helyekre ajánlottjait beterjeszse. A rendkívüli erőfeszítést szervezete nem bírta meg s e hó 15-én szélhűdés érte. 18-án délután öt órakeremteték el a Naphegyen Lisznyay-utca 17. szám alatt levő nyaralójából a németvölgyi temetőbe.

Ötvenhat esztendő lett volna jun. 13-án. Ennek az életnek tulnyomó részét, harmincznégy utolsó esztendejét, Magyarországon töltötte, a hová huszonkét esztendő korában került.

Budenz egyike volt a legegészségesebb embereknek, a ki a betegséget egész életében csak hirből ismerte. Állandóan Budán lakott, messzeeső helyeken s télen-nyáron gyalog tette meg az utat az egyetemre és az akadémiára, néha naponkint többször is. Noha nehézkes járásu ember volt, sűrűn tett kirándulásokat a budai hegyekbe. Kirándulásaira rendszeresen magával vitte legkedveltebb tanítványait, a kiket ilyen alkalmakkor is oktatott. Viszajövet azután egy kis koresmába vitte vendégeit, a mely arról nevezetes, hogy ott a vendégeknek kell kiszolgálniok magukat. Itt érezte magát legjobban s általa nem ritkán igen előkelő irodalmi társaság gyűlt össze ezen a falusias mulató helyen.

Ujdonságok.

(Időjárás.) Tavasz eső váltakozik nyári szivatarokkal. De a változó áprilisban nem szűkölködünk az enyhe, derült tavasz napokban sem.

(Fényes feltámadási szertartás.) Az ujvidéki gör. keleti hitfelekezet nem mindennapi kitüntetésben részesült. Brankovits György szerbpatriarcha elhagyta saját székhelyét s ujvidéken fényes segédlet mellett pontificált a feltámadási körmenetnél. A körmenet hajnali 3 órakerem a püspöki székesegyházból mely előtt már akkor a 6-ik gyalogezredtől egy század katona teljes díszben állott, indult ki s a Görög utca, Kenyérutca, Színház. Deákterem Andrassy utcán át a Ferencz József térre s a Főutcán végig s temerdek ajtatos hívők által kísérve ment vissza a székesegyházba, — gyönyörű látványt nyújtott, a körmenetnek az utcák görög tüzzel való kivilágítása, sőt Romanovits Pál helybeli fűszerkereskedő igen sikeres tüzi játékkal emelte azt.

(Deszkasev hangversenye.) Amint jeleztük volt Deszkasev István operaénekes vasárnap, azaz 24-én tartja hangversenyét az Erzsébet szálló nagy termében. A műsor sok műélvezetet ígér, mert mint irtuk közre fognak működni Dobrinkovics Ida kisaszony a zongorán, Novaček Károly karmester gondolkán, és még a szerb olvasókör dalárdája. Deszkasev „Mignon“ „Lohengrin“ operákból fog énekelni s néhány orosz népdalt is fog előadni. A műsor válogatottsága, az előadók ismert képessége s magának közönségünknek is műkedveléséből ítélve az előadást valószínűleg nagy közönség fogja hallgatni.

(Kossuth Lajos kilenczvenedik születésnapja.) Kossuth Lajos ez év szeptember ha-

vában lesz kilenczven éves. Agg hazánkfiá iránt sokkal nagyobb tisztelettel és ragaszkodással van az egész ország, semhogy ezt a nevezetes napot a hazafias polgárság minden osztálya igazi nemzeti ünnepnek ne tekintené. A függetlenségi és 48-as párt máris nagyban készül arra, hogy ezt a napot méltó módon ünnepelje meg. De a külföldön élő magyarok se maradnak tétlenül. Turinból azt táviratozzák, hogy ott a magyar kolónia szintén tett már előkészületeket Kossuth kilenczvenedik születésnapjának a megünneplésére. Magyarország minden részéből mennek szeptemberben küldöttségek Kossuth Lajoshoz. Ezzel kapcsolatban megemlítjük még, hogy Kossuth a napokban egy magyar festőművésznőnek ült.

(Mivel is lehet jó üzletet csinálni.) Hamburg mellett Uhlenhorstban bizonyos Wex nevű tyuktenyésztő nagyban árulja már régen a tojásokat. Egyszer az a gondolata támadt, hogy a tojásokat megbélyegzi, tudniillik mindenikre ráüti azt a napot, melyen a tyúk fészékéből kivették. Ugy tapasztalta, hogy ettől kezdve még több tojást adott el Hamburgban. Később a lapokba is hirdette, hogy poshadt tojás az ő üzletében nincs, hogy lelkiismeretesen kezeli a bélyegzet stb. Rövid idő alatt Wex tojásait kereste mindenki, a bélyegzett tojásokat. Wex közel és távoli falvakban összeszed minden tojást, s még sem képes kielégíteni vevőit. A vásárlók elhiszik, hogy Wex soha sem téved a tojások napvilágra jöttét illetőleg. Az utóbbi időben már mások is követik példáját, nemesak a hamburgi piacon, hanem Lipésében is.

(Magyarfaló főpap.) Fehértemplomból jelentik, hogy egy Vlais nevű gimnázista temetésénél Stojadinov gör. keleti főpap botrányos jelenetet idézett elő. A temetésen megjelent a gimnázium tanári kara. Ifjúsága és a beszéltetés után Niamesny Mihály, a fehértemplomi királyi közjegyző fia előlépett, hogy társai nevében elbucsuztassa az elhunyt pajtást. De alig szólt néhány szót, Stojadinov főpap feléje rohant és a kezében levő fészületet magasra emelve így kiáltott: — Nem tűröm, hogy itt magyarul beszéljen! A fiatal ember egy perczer megrohokkent, de aztán igazgatója bátorítására folytatni akarta beszédét. A főpap azonban oly sértő szavakat kiáltott felé és oly botrányosan viselkedett, hogy a fiatal szónok megdöbbenve elhallgatott. Az egybegyűltek hangosan kifejezést adtak megbotránkozásuknak és gondoskodtak arról, hogy ez eset, mely Fehértemplomban rendkívüli izgatottságot keltett, mérvadó helyen is tudomásul vétessek. Azt hisszük, hogy kellően fogják megtorolni ezt a hazafiatlan és paphoz nem illő viselkedést.

(Elvitte az ördög.) Déli Franciaország egyik falujában, Dourgneban úgy látszik még mindig hisznek az ördögben, s mivel ez az alvilág hatalmasság csak olyan helyen szokott megjelenni, a hol hisznek benne, csakugyan jelentkezett is. Az eset következő: Firmin Louis a község legjámborabb és legtehetősebb lakosai közé tartozik, s két esinos lányát Toulouseban neveltette. Mikor a lányok ismét haza kerültek, Firmin apó nem volt meglegedve viseletökkel, kivált mikor a lányok egy pár kérést is elutasítottak, pedig ezek a dourgnei ifjúság legjavából valók voltak. Firmin apó tehát mindig a templomba küldte őket, hogy jámborok és szelídek legyenek, s maga is buzgón imádkozott gyermekeiért. Két év előtt az idősebb lány egyszer csak eltűnt. Firmin apó már nem egyszer mondta, hogy „ha sokat válogattok, végre is az ördög visz el vagy még annak sem kelletek.“ Hogyan történt a dolog, senki sem tudja, de a kegyes Firminnek most csakugyan az a rögeszméje támadt, hogy a leányt — elvitte az ördög. Vigasztalhatatlan volt és még többet imádkozott. Időközben a leány visszakerült. Elegánsan volt öltözve és ékszerekben bővelkedett. Firmin megtagadta abban a hitben, hogy csakugyan elvitte az ördög, de utoljára is hazabocsátotta. A napokban a fiatalabb leány is eltűnt. Csak egy pár sort hagyott hátra: „Édes apám imádkozzál értem, engem is elvisz az ördög.“

(Ada község) a felső megyei inségesek javára legutóbbi közgyűlésen 50 forintot szavazott meg.

(Praktikus koldusok.) Barzellona koldusai elhatározták, hogy a nekik adott egy-és két-centesimidarabokat nem bocsátják vissza a forgalomba, hogy czentul ilyen pénz kevés legyen s ők legalább öt-centesimi darabokat kapjanak.

(Lóverseny Szegeden.) A szegedi gazdasági egyesület f. évi május hó 1-én lóversenyt rendez. A verseny rendszerint az egyleti díj Szeged város zárt és nyílt versenydíjain kívül, a melyekre a lótenyésztő gazdák nevezhetik lovaikat, fel van véve két akadály verseny s egy vadász verseny az urlovasok részére végül egy vadász verseny a Szegeden állomásozó honvéd huszár altisztek számára.

(Uj város Amerikában.) Newyorkból mint érdekes eseményt közlik, hogy Creede városában az első gyermek megszületett. Hol fekszik Creede városa? Ezt hasztalanul keresnők bármely mappán és a menetrendek névlajstromában sem fordul elő, mert csak néhány hónap óta létezik, de már nyolczszáz lakóval bír, kik valamennyien ezen egy ujszülött kivételével, annak hírére esődültek össze, hogy ott valami N. C. Creede nevű ur gazdag ezüst-eret fedezett fel. Innen a város neve is. Éjjel-nappal építik e várost, írja a Chicago Her, Az utcák három angol mértföldnyi hosszúak és mindkét oldalán széles járdával bírnak, melyekre az üzletek nyílnak, de most még csak a különböző iparosok kalapálnak és az ácsolásza szüntelen. Az egész telep elektrikus világitással van ellátva, legközelebb vízvezeték rendeztetik be. Naponta 40 vagon épületfa, deszka és szög érkezik. Öt fűrészmalom folyton dolgozik az építkezés számára. A patak, mely a város területén keresztül folyik, felhasználható esatornázásra. A házak azonban teljesen nedvesek, vízesek, mert fagyos vályog-téglákkal építkeztek, melyek ki nem száradhattak. Ennek egészségi hátrányai ugyan mérhetetlenek, de azért a lakosság száma napról-napra növekszik.

(Nyilvános nyugtázás.) Az árvamegyei inségügyi bizottságtól Szarka Ambrus ref. tanító következő átiratot vette: T. cz. Szarka Ambrus ev. ref. Tanító Úrnak, Ujvidéken. Az árvamegyei inségesek részére az ujvidéki ref. leányiskolában gyűjtött kegyes adományát 17 firt 35 krt, azaz: tizenhét forint 35 krt, o. é. vevén, midőn ezt ezennel elismerném, sietek a Tekintetes Úrnak és a nemesszívű adakozónak saját és az egész bizottság nevében is leghálásb köszönetemet nyilvánítani. Arva-Vár-alján, 1892. április hó 4-kén. Kubinyi választm. eln.

(Az ókér-palánkai vasut) nyomjelzési munkálatait Pompéry Elemér budapesti mérnök a napokban megkezdi. Minthogy az érdekeltség e vonal létesítését feltétlenül óhajtja, az építést is nemsokára megfogják kezdeni.

Törvéyszéki értesítő.

Kir. törvéyszékünknek 1892. évi ápril 19-én tartandó nyilvános polgári ülésében a következő perek kerültek elbírálás alá:

2315/92. p. sz. Tihl férj. Sztenotovits Rozinának — özv. Tihl Mátyásné elleni végrendelet érvényesítése és törvényes öröklés kimondása iránti rendes perben felperes keresetével elutasított.

2212/92. p. sz. Teonits Jován és társainak — özv. Teonits szül. Stojkovits Ferenczné elleni örökösödés iránti rendes perben.

2058/92. p. sz. Thuro Margit s társainak Thura Volf András elleni örökösödés iránti rendes perben.

Kereset értelmében.

Ezen perekben Dr. Radányi Ernő kir. törvéyszéki bíró volt az előadó.

1892. évi ápril hó 21-én következő bűnügyekben tartandó végtárgyalások:

296/92 btó. Sikkasztással vádolt Katyanszky Péro elleni bűnügyben.

245/92. Magzat elhajtással vádolt Ort Freiszt Anna elleni bűnügyben.

3632/92. Hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádolt Petrits Daniló s társai elleni bűnügyben.

1892. ápril 23-án pedig:
1579/91. több rendű büntetendő cselekmény-nyel vádolt Papp György és társai elleni bűnügyben.

Apróságok.

„Milyen magas ez a hegy, melyre most mászunk?“ Kérde az utas a vezetőtől.

„Ühm. Nem tudom bizonyosan. Az apám mindig azt mondta, hogy hétezer láb, hanem erre nem lehet valami sokat adni, mert ő már öt éve, hogy meghalt, azóta pedig minden megváltozott.“

A Pista gyerek valami szörnyű hibát követett el. Ingerülten csap homlokához, s öntudatlan e szavakra fakad.

„Oh, én ostoba számár!“

„No, csak hogy egyszer te is mondottál már igazat!“ Jegyzé meg egyik tanuló társa.

Háziur: Doktor ur, van szerencsém önt holnap estélyünkre meghívni, Pali fiam verseiből fog egyetmást elszavalni, azután a Móricz énekel egy pár áriát, Adel leányom zongorázik, — nyolcz órákor pedig egy kis vascsorát fogunk csapni.

Doktor: Köszönöm a szives meghívást — nyolcz órákor pontosan meg fogok jelenni.

Beszélhetek a férjével?

Nem, nem lehet.

Tán elment, sokára érkezik vissza?

Nem, nem ment el.

Na talán beteg?

Nem, nem beteg.

Hát miért nem beszélhetek vele?

Mert süket.

Na hát bevallod-e már, hogy Pétert megütötted; — mit hozatsz fel büntetésed enyhítésére?

Azt, hogy puha fával vertem meg.

Orvost hívtak a hirtelen megbetegedett gyümölcsárúséhoz.

„Bevett már valamit?“ Kérde az orvos.

„Keveset, alig ötven krajczárt,“ volt a válasz.

Kutyátok olyan sovány.

Igen — nem eszik.

Mért nem eszik?

Mért nem adunk neki.

Mért nem adtok neki?

Mért magunknak sincs.

Irodalom.

Ásványtan. Dr. Szerényi Hugó, az ismert szakíró, legújabbán ismét becses tankönyvvel lépett a nyilvánosság elé. Egy a polgári iskolák számára való ásványtant írt, mely tárgyat oly élénken, annyira gyakorlati szellemen adja elő, hogy a tanulók valóban kedvvel fogják forgatni. Émeli a könyv értékét az a 67 kivétel nélkül kifogástalan illusztráció is, mely a szövegbe van illesztve. A szép nyomásu, csinos könyv ára 60 kr. Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) udvari könyvkereskedés kiadása.

Livius. A. P. Thewrewk Emil egyet. tanár szerkesztésében megjelent római és görög classicusok szöveg kiadásai között legújabbán Liviusnak második kötete látott napvilágot. Dávid István adta ki, igyekezvén a lehető leggondosabb szöveget nyújtani, a mi sikerült is neki. A Lampel-czég kiadásában megjelent kötet ára 80 kr.

Rendszeres magyar nyelvtan. Deme Károly, a ki a polgári és középiskolák alsóbb osztályai számára már egy igen hasznavehető magyar grammatikát írt, most előtűnk levő munkájával a III. osztálynak tesz szolgálatot. Kétféle módszerrel tárgyalja a hangtant, szótant és alaktant, s végül a verstant is, folyton a példákat bocsátva előre és azokból lediktálva a szabályt. Nagyon helyesnek tartjuk, hogy olvasmányok tekintetében nem szorítko-

zik az irodalmi nyelvre, hanem a tájszólásokból is egész hosszú mutatványokat ad. A „feladatok“ is kiváló paedagógiai tapintattal vannak összeállítva, valamint dicséretet érdemel a verstan rövid, és mégis igen világos előadása. A derék kis munkát a Lampel-czég (Wodianer F. és Fiai) adták ki; ára 50 kr.

Német olvasókönyvek. A legtöbb középiskolánkban már évek óta kitűnő sikerrel használt Felsmann-féle „Deutsches Lesebuch“ II. része immár kilencedik kiadásban látott napvilágot. A gondos szerző e kiadásban azt az igen czélszerű javítást tette, hogy az eddigi, szöveg-alatti magyar jegyzetek helyett a könyv végéhez terjedelmes német-magyar szójegyzéket csatolt. A tanárok szívesen fogják fogadni azt az utasítást is, mely a különféle nyelvtani és stilisztikai gyakorlatokra alkalmas olvasmányokat jelöli meg. A 16 ivnyi munkát a Wodianer F. és Fiai czég kiadása. Ára 90 kr. — Ugyane czégnél jelent meg Felsmann német olvasókönyv IV. részének negyedik kiadása is. Ezt a részt annak idején a paedagógiai sajtó úgy az olvasmányok kitűnő összeválogatásáért, mint a jegyzetek bőségeért rendkívül kedvezően fogadta. E mostani kiadás többféle czélszerű javításánál fogva az elismerésre még érdemesebbé lett. Ára 1 frt.

Német nyelvtanok. A német nyelv megtanulására való grammatikusok közül egy sem tett szert akkora elterjedtségre, mint a Ney Ferencz-féle, melyből már tizenhat kiadás fogyott el. Az előtűnk levő tizenhatodik kiadás teljesen át van dolgozva; az előadás módszere — az Ollendorf-féle — nem változott ugyan, hanem a szabályok formulázása sokkal szabatosabb, a példatár is sokkal gazdagabb lett. Czélszerű javításnak véljük azt is, hogy a könyv helyesírása szorosán alkalmazkodik az osztály iskolákban érvényes szabályához, úgy hogy mostani alakjában a nyelvtan bizonyára még jobban elfog terjedni, mint eddig. Ára csak 1 frt; kiadják Wodianer F. és Fiai. A ki ennél is rövidebb tankönyvből akarja a német nyelvet megtanulni, annak nagyon ajánlhatjuk Ahn-Erényi „Gyakorlati Tanfolyamát a német nyelv gyors, alapos és könnyű megtanulására“. E kitűnő művecske, melyet különben felső nép- és polgári iskolákban is sikerrel használhatnak, imár hetedik kiadásban jelent meg, a mű eléggé tanuskodik használhatósága mellett. Ára 60 kr.

Közgazdaság.

Kopár területek állami befásítása. A földművelési miniszter felhívást intézett ama földbirtokosokhoz, kik Arva-, Trencsén-, Turóc-, Zólyom-, Liptó- és Szepesvármegyében, avagy tovább a Tisza vizkörnyékének felső részében levő magas és középhegységi vidéken, részben vagy egészben elkopárosított erdőterületekkel, vagy oly hegységi földbirtokokkal bírnak, mely közgazdasági szempontból véve is legezészerűbben erdőmivelés utján használandó, s ezt az államnak eladni hajlandók, hogy ebbeli ajánlataikat a földművelési ügyi miniszterium iktató hivatalához ez évi július végéig beküldjék. A megvásárlásra felajánlandó birtokterületek közül a vételnél előny adatik azoknak, melyek kincstári erdők szomszédságában, vagy azok közelében vannak, avagy a melyek bár egy vagy több magántulajdonosnak képezik birtokát; de egybe csoportosítva, oly területet alkotnak, mely a különkezelés költségeit megbirja. A beadandó ajánlatokhoz melléklendők: a birtoktelek könyvi kivonata, annak általános rövid leírása és térképvázlata, a birtokos által jelenleg viselt kezelési költség és az állami és községi pót adó kimutatása. A megvásárlandó birtokok ára, az alku-egyezség szerint és csak akkor fizetetik, midőn a birtok teljes egészében az erdőkincstár nevére tehermentesen átiratott.

A komlótermelés meghonosítása czéljából földművelési ügyi miniszter országos intézkedésekkel szándékozik tenni és e czélból

felszólította a törvényhatóságokat, hogy hozzá jelentést tegyenek aziránt, mely vidékeken és mily kiterjedésben üzik hazánkban jelenleg a komlótermelést.

A bor szeszezésére használt szesz italmérési adómentessége tárgyában mint a regaleügyekben elsőrendű szaktekintélynek örvendő „Kereskedők Lapja“ írja, a győri kereskedelmi kamara felterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez, ki ennek következtében körrendeletileg kimondotta, hogy a bor szeszezéséhez használt szesz italmérési adótól mentes. Egyik beszédesi körzetből a másika a bor szeszezése czéljából átszállított szesz azonban italmérési adó alá esik.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot április 3-tól április 6-ig a földművelési ügyi miniszteriumhoz beérkezett jelentések szerint a következő volt: Hetek óta kedvezőtlen már az időjárás a vegetációra; az esőt szomjuhozó őszi vetések is hanyatlani kezdenek, a mennyiben a hideg, fagyos és szeles száraz időt sanylik: szenvednek a tavasziak is, sőt a fagy jelentékenyen megkárosította az árpát és zabot. Az erős hideg helylyel-közze a növényzetet annyira megviselte, hogy a hajtások egészen lefagytak. Az eddig tönkre ment őszi-ek és tavasziak felszántása több helyen folyamatban van s helyökre néhol árpát és zabot vetnek. Általában véve az őszi-ek nagyobbára az eső hiánya miatt, néhol azonban a férges pusztítása következtében, most is ritkulnak. A repcét a bolha és hernyó nagy mérvben károsítja, helyenkint az utóbbi fagyok csaknem egészen tönkretették. Őszi árpa az előző évekhez képest általában véve kevés maradt meg, többnyire kipusztult s a meglévő is csekély kivétellel gyenge. Aránylag legkielégítőbb az őszi-ek közül a búza, országos átlagban azonban már ez is csak gyenge közepszerűnek jelezhető; a rozs tulyomó részben gyenge és silány, néhol kielégítő.

A szabadföldből cserepekbe ültetett növények ápolása. Ama cserepes növények, melyeket nyáron a szabadba kiültetünk, mint skarlát Pelargoniumok, Fuchsiák, Heliotropium, Lautona stb. rendszeren első fagy bekövetkeztéig maradnak a virágágyakon, mert minden virágkedvelő minél tovább kíván kint a szabadban gyönyörködni bennök. Csak hogy ennek a kinthagyásnak aztán kedvezőtlen következményei vannak, a mennyiben e növények nagyobb része a nedves hűvös őszi levegőben dusan szára hajtának, minek következtében nagy és buján fejlődő növényeket kell átültetni, azonkívül az ily bujafejlődésű növények nagyon nedvdusak levén, könnyeben megfagnak s végül az ily növények átültetés után sokkal nehezebben élednek föl mint a többi. A szabadban ültetett növényeket tehát vagy egyáltalában nem kellene megbolygatni, hanem helyükön kellene hagyni, míg a fagy nem éri és tönkre nem teszi őket, vagy ha éppen meg akarjuk menteni, úgy nem kellene késő ősziig kint hagyni, hogy megfagyjanak, hanem legjobb volna, ha jóval előbb felszedetnének. No de ez a tanács az idén már post festa érkezik s azért inkább arra nézve szolgállok egy kis utasítással, hogy a sokáig kint hagyott növényeket hogyan ültessük cserepekbe és hogyan ápoljuk. A szabadföldből későn kiszedett növényeket előbb úgy külső részükön mint gyökereiben nyessük meg s középszerű cserepekbe ültessük. Így például a skarlát Pelargonium, mely a nyáron át ötven centiméter magasra nőtt s néhány virággal jól megrakott nagyobb ágat hajtott, beültetéskor nem hagyunk meg minden ágat, hanem csak egyet s ennek a hegyét is levágnak úgy, hogy az egész növény legfőlegb huszonöt centiméter magas maradjon. Az így megnyesett növény sokkal könnyebben éri meg a tavaszt, mint az, melyen minden ágat, levelet és virágot meghagyunk. A többi cserepesnövény legnagyobb részével is így bánunk. A cserepekbe ültetett növénye-

ket csak mérsékelt melegségi helyiségbe állítjuk, hogy begyökerezzenek. Hideg helyiségbe azonban szintén nem szabad állítani, mert nedvük nem keringhetvén, megfagynak.

A közönség köréből.*

** Tekintetes szerkesztő ur!

Tehát van már új szabályrendeletünk a fogadó, vendéglő, kávéház és kávémerési iparokról. De mihaszna ha érvényt nem szereznek neki.

Azt mondja a 16. §, hogy azon fogadós, vendéglős, kávéházas, a ki üzletében erkölcstelen életű egyéneket alkalmaz, az ennyi, meg ennyi forintot tartozik büntetesképp fizetni.

Es vajjon szállodáinkban csakugyan nincsenek ilyen erkölcstelen életű egyének szolgálatban?

Tessék csak a magyar casinóba feljárni! Majd látni fogja, hogy ott „postot” áll akár a baka, egy ilyen characterű nőszemély.

Miért? Az elgondolható. Tudom, ugyan hogy nemcsak a Központi szállodában találnak holmi ilyen személyek szolgálati alkalmazást, hanem ép úgy a többi szállodákban is, és ép ezért tán fel se szólálnék, de már mint tisztességes családapa nem nézhetem tovább, hogy az a nőszemélynek csufolt valaki olyan botrányos módon fogdossa „privátvendégeit” mint a hogy az teszi.

S a szálloda tulajdonos? Az szemet huny. Talán most tudomást vesz a rendőrség erről, s meg fogja tenni a szükséges lépéseket.

* Szívesen adunk helyet e rovatban a közönség felszólalásának s panaszának, de csak akkor, ha az valóban a közérdeket érinti s minden személyeskedéstől ment. Szerk.

** Magunk is tapasztaltuk ezen botrányos dolgot és ez valamint egyéb okok adták kezünkbe a tollat mai vezércikkünk megírására.

Kiadó laptulajdonos:
dr. Nemes Sándor.

Idegenek névjegyzéke.

Erzsébet szálloda:

Neuhold György utazó Bécs.
Weiss Ignátz utazó Budapest
Kohn Simon utazó Budapest.
Dr. Klein Mór hivatalnok Agram.
Körmezy Albin kávé Pées.
Berger Hugó utazó Temesvár.
Klein Lipót utazó Bpest.
Rigen Dezső utazó Bécs.
Löwy Adolf keskedő Pées.
Edgar Ferencz mérnök Bpest.
Hermann Ignátz keresk. Bpest.
Markovits Gyula keresk. Bpest.
Berges Samu mérnök Zimony.
Spitz Lajos mérnök Mitrovitz.
Wagner Zsiga utazó Bécs.
Rosenstock Arthur utazó Bpest.
Polatsek János százados Bécs,
Mauthner Jakab utazó Prága
Goldschmidt Adolf utazó Bpest.
Funk Arnold utazó Bécs.
Kepf Emanuel utazó Bpest.
Tófalvy Gyula houvédőhadnagy Szabadka.

Zöld koszorú szálloda.

Ungár Emil kereskedő Bpest.
Prakovits János kereskedő Paracsin.
Fischer Hermann magánzó Mitrovicz
Hochetlinger János hadnagy Mitrovicz.
Dr. Radivojevits Miklós magánzó Zágráb.
Ledehofor Izidor utazó Bécs.
Goldberger János igazgató Bpest.
Fürst Károly komikus Bpest.
Dangl Lajos énekes Bpest.
Budaspitz Jani karmester Bpest.
Sahiller Irma énekesnő Bpest.
Zihrer Paula énekesnő Bpest.
Kirchner Pepi énekesnő Bpest.
Fercy Rózsa énekesnő Bpest.

Fehér hajó szálloda:

Boskovits Szeptolik szerkesztő Belgrád.
Goldberger Adolf keresk. Décs,
Markovics Száva vendéglős Gardinoveze.
Kaiser József aljegyző Ósoóve.
Löbl Vilmos kereskedő Torzsa.

Jakovits Milan utazó Zágráb.
Vén György fogházőrmester nejével Kaloosa.

Teve szálloda:

Horváth Károly vállalkozó Temerin.
Hegyí Gyula színész Bpest.
Trüszleri Mária pénztárosnő Mezötúr.
Serer Gizela szobaleány Szabadka.
Schüssler Sándor magánzó T.-Szt.-Miklós.
Takács Vilma magánzó Boló.
Jánik Istváé innok Temerin.
Araniczky Vládó s. jegyző Zsablya.

KIS LUTRI.

Április 1.

Budapesti	67	59	25	21	7
Linozi	31	80	25	22	83
Trieszti	2	6	27	4	86

Vizallás.

	ápr. 17.	ápr. 18.		ápr. 17.	ápr. 18.
	m é t e r			m é t e r	
Duna: Pozsony	2.92	2.79	Tisza: M.-Sziget	0.98	1.02
Komárom	3.37	3.62	Tekeháza	0.88	0.42
Budapest	3.18	3.29	V.-Namény	2.47	2.81
Mohács	4.40	4.44	Tokaj	5.93	5.08
Ujvidék	4.10	4.09	Szolnok	5.93	6.10
Panesova	3.82	3.76	Csongrád	6.15	5.82
Orsova	3.88	3.88	Szeged	5.94	6.00
			T.-Beese	6.08	4.25
			Titel	4.30	4.27

Piaczi ártáblázat

1892-dik évi április hó 17—18-ig.

Mérték vagy súly	Az áruk neve	Súly hektoliterként	Ára	
			oszt. ért.	kr.
100 kilogramm	Buza	legjobb	78	9 70
		középszerű	76	9 50
	Kétszeres	legjobb	70	— —
		középszerű	—	— —
	Rozs	legjobb	—	— —
		középszerű	—	— —
Arpa	legjobb	68	5 70	
	középszerű	—	— —	
Egy hektoliter	Zab	legjobb	48	5 40
		középszerű	—	— —

Első cs. és kir. Duna-Gőzhajózási Társaság.

MENETREND:

érvényes 1892. márczius 16-tól április végéig.

Pósthajó-Járatok.

Ujvidékről, Zalankemény, Titelre:

Szerdán, pénteken, és vasárnap 7 óraker este (első menet márczius 16-án.)

Ujvidékről, Zimony, Belgrádba:

Szerdán, pénteken és vasárnap 7 óraker este (első menet márczius 16-án.)

Ujvidékről, Orsova, Galacra:

Szerdán, pénteken és vasárnap 7 óraker este (első menet márczius 16-án.)

Ujvidékről, Budapestre:

Hétfő esütörtök, és szombaton 5 óraker reggel (első menet márczius 19-én.)

Ujvidék, 1892 márczius hóban.

Az ügynökség.

Liebig-féle húskivonat.

Nestlé-féle gyermek-táplisz.

Wagner testvérek

fűszer-, gyarmat-, festék- és csomagekereskedése Ujvidéken

ajánlja a n. é. közönségnek orosz- és kínai thea-, theasütemény-, rum-, magyar és francia cognak-, legfinomabb liqueur-, valódi szerémi zárdai szilviorium-, legfinomabb olaj-, minden fajú kávé-, rizs-, árpakásának stb. sardinia-, sardella-, páczolt angolna-, orosz hal-, mindenféle héring-, lazac-, anjevis-, francia- angol- és karlóczai mustár-, különböző fajú és legjobb minőségű sajtnak, továbbá candirozott gyümölcs-, malagaszőlő-, bosniai szilva-, maroni-, dió-, megyoró-, s minden sok más itt fel nem sorolt áruknak gazdag választéku raktárát

a legjutányosabb áron és pontos kiszolgálás mellett.

M. kir. löporárulás.

M. k. játékkártya-árulás.

Bor-kivonat.

Egy pillanatnyi előállítás kiténő egészséges bornak, mely semmivel sem különbözik az igazi természetes bortól, ajánlom ezen törvényileg védett különlegességemet.

Ára 2 kilónak (körülbelül 100 liter bort ad ki) 5 frt 50 kr.

Utatis ingyen adatik hozzá. A legjobb eredményért és egészséges gyártmányért jótállok.

Spiritus-megtakarítás

érhető el az én fölülmulhatlan erősítő-essenciámmal a pálinkánál. Ez az italoknak kellemes és jó izt ad és csak nálam kapható. Egy kiló ára 3 frt. 50 kr. (600—1000 liter) használati utatis ingyen.

Ezen különlegességeken kívül ajánlom még különféle

essenciáimat.

Rum, Cognac, valamint liqueur gyártására, stb. fölülmulhatlan engedmény-nyel. Rezipék ingyen adatnak, árjegyzékek ingyen.

Pollák Károly Fülöp

Essenz-különlegességek gyára Prága.

Mindennemű

szobafestő- mázolómunkát

elvállalok

s a legpontosabban és kifogástalanul készitek el.

Tisztelettel

MARKOVICS ROKUS

szobafestő és mázolómester

Petőfy utca 10. sz.

(a postával szemben.)